

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

24

YASAMA YILI

4

SIRA SAYISI: 536

Türk Akademisinin Kuruluşuna Dair Anlaşmanın
Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun
Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu
(1/818)

İÇİNDEKİLER

Sayfa

- **1/818 Esas Numaralı Tasarının**
  - TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı 4
  - Gerekçesi 4
- **Dışişleri Komisyonu Raporu 5**
- **Tasarı Metni 7**
- **Dışişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin 7**
- **Anlaşma Metni 8**

T.C.
Başbakanlık
Kanunlar ve Kararlar
Genel Müdürlüğü
Sayı: 31853594-101-813-4428

6/8/2013

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığı'na hazırlanan ve Başkanlığımıza arzı Bakanlar Kurulu'nca 22/7/2013 tarihinde kararlaştırılan "Türk Akademisinin Kuruluşuna Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Recep Tayyip Erdoğan
Başbakan

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (1/818)	
ESAS	Dışişleri Komisyonu
TALİ	Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu

GEREKÇE

"Türk Akademisinin Kuruluşuna Dair Anlaşma" 23 Ağustos 2012 tarihinde Bışkek'te gerçekleştirilen Türk Dili Konuşan lkeler İşbirliği Konseyi (Türk Konseyi) II. Zirvesinde imzalanmıştır.

Bahse konu Anlaşmayla Türk Dili Konuşan lkeler İşbirliği Konseyinin himayesinde merkezi Astana'da bulunan uluslararası bir kuruluş olarak faaliyet gösterecek Türk Akademisi kurulmakta ve Akademinin amaçları, görevleri ve yapısına ilişkin usul ve esaslar belirlenmektedir.

Türk Akademisi temel olarak Türk dili, edebiyatı, kültürü, tarihi ve etnografyasının tarihsel gelişimine ilişkin çalışmaların geliştirilmesi, Türk dilleri arasında bir bütünlük oluşturulması amacıyla kurulmuş olup, söz konusu Anlaşma Türk alışmaları alanında uzmanlar yetiştirmek amacıyla doktora programlarının düzenlenmesini öngörmektedir.

Ülkemiz, Türk Konseyinin etkin ve saygın bir uluslararası kuruluş haline dönüştürülmesine ve Türk dili konuşan halklar arasındaki ortak dil, tarih ve kültür bağlarının güçlendirilmesi suretiyle, ikili ve çok taraflı işbirliğinin derinleştirilmesine büyük önem atfetmektedir.

Bu bağlamda, anılan Anlaşmanın onaylanmasıyla birlikte Türk Konseyinin kurumsallaşması yönünde önemli bir aşama kaydedilmiş olacaktır.

Dışışleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Dışışleri Komisyonu

24.1.2014

Esas No: 1/818

Karar No: 413

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışışleri Bakanlığı tarafından hazırlanarak Bakanlar Kurulunca 6/8/2013 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça 1/10/2013 tarihinde tali komisyon olarak Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonuna, esas komisyon olarak da Komisyonumuza havale edilen “Türk Akademisinin Kuruluşuna Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı” Komisyonumuzun 24 üncü Yasama Dönemi 15/1/2014 tarihli 69 uncu toplantısında Dışışleri Bakanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığı yetkililerinin de katılımlarıyla görüşülmüştür.

Komisyonumuza havale edilen metinler incelendiğinde, Tasarının, Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyi’nin himayesinde merkezi Astana’da bulunan uluslararası bir kuruluş olarak faaliyet gösterecek olan Türk Akademisinin kurulmasını ve Türk Akademisinin amaçları, görevleri ve yapısına ilişkin usul ve esasların belirlenmesini teminen, 23 Ağustos 2012 tarihinde Bışkek’te imzalanan Anlaşmanın onaylanmasının uygun bulunması amacıyla hazırlandığı anlaşılmaktadır.

Komisyonumuzda Tasarının tümü üzerinde yapılan görüşmelerde Hükümet temsilcileri tarafından; Türk Cumhuriyetleriyle ölkemizin ilişkilerinin geliştirilmesinin, bu ölkelerin bağımsızlıklarını kazanmalarından bu yana Türk dış politikasının öncelikli hedefleri arasında olduğu,

Bu çerçevede Türk Cumhuriyetleri arasında çok taraflı iş birliğini geliştirmek amacıyla ölkemizin girişimiyle 1992 yılında Türk Dili Konuşan Ülkeler Zirveler sürecinin başlatıldığı, sürecin kurumsallaştırılması yönünde ortaya çıkan irade çerçevesinde Türkiye, Azerbaycan, Kazakistan ve Kırgızistan tarafından 3 Ekim 2009 tarihinde imzalanan Nahçıvan Anlaşmasıyla Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyinin, kısaca Türk Konseyinin kurulduğu,

Anlaşma ile Türk Konseyinin himayesinde, merkezi Kazakistan’ın başkenti Astana’da uluslararası bir örgüt olarak faaliyet gösterecek olan Türk Akademisi’nin kurulduğu,

Türk Akademisi’nin kuruluş amacının; Türk dili, edebiyatı, kültürü, tarihi ve etnografyasının tarihsel gelişimine ilişkin çalışmalar yapılması ve Türk dilleri arasında bir bütünlük oluşturulması olduğu,

Anlaşmanın, hâlihazırda Azerbaycan tarafından onaylandığı, Kırgızistan ve Kazakistan’da ise onay sürecinin devam etmekte olduğu,

ifade edilmiştir.

Tasarının tümü üzerindeki görüşmelerin ardından Tasarı ve gerekçesi Komisyonumuzca benimsenerek oy birliği ile maddelerin görüşülmesine geçilmiştir.

Tasarının 1 inci, 2 nci ve 3 üncü maddeleri ile tümü aynen ve oy birliği ile kabul edilmiştir.

Komisyon üyelerinden İstanbul Milletvekili Ahmet Berat Çonkar, İzmir Milletvekili Rıfat Sait ve Karabük Milletvekili Osman Kahveci Tasarı ile ilgili özel sözcü seçilmişlerdir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Sözcü	Kâtip
<i>Volkan Bozkır</i>	<i>Osman Aşkın Bak</i>	<i>Ahmet Berat Çonkar</i>
İstanbul	İstanbul	İstanbul
		(Bu raporun özel sözcüsü)
Üye	Üye	Üye
<i>Tunca Toskay</i>	<i>Ali Şahin</i>	<i>Mehmet Ali Ediboğlu</i>
Antalya	Gaziantep	Hatay
Üye	Üye	Üye
<i>Sinan Oğan</i>	<i>Ali Haydar Öner</i>	<i>Harun Karaca</i>
Iğdır	Isparta	İstanbul
Üye	Üye	Üye
<i>İsmail Safi</i>	<i>Rıfat Sait</i>	<i>Osman Kahveci</i>
İstanbul	İzmir	Karabük
	(Bu raporun özel sözcüsü)	(Bu raporun özel sözcüsü)
Üye	Üye	Üye
<i>Abdullah Çalışkan</i>	<i>Erol Dora</i>	<i>Hasan Karal</i>
Kırşehir	Mardin	Rize
	Üye	Üye
	<i>Mehmet Kasım Gülpınar</i>	<i>Burhan Kayatürk</i>
	Şanlıurfa	Van

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

DIŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

**TÜRK AKADEMİSİNİN KURULUŞUNA
DAİR ANLAŞMANIN ONAYLANMASININ
UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN
TASARISI**

**TÜRK AKADEMİSİNİN KURULUŞUNA
DAİR ANLAŞMANIN ONAYLANMASININ
UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN
TASARISI**

MADDE 1- (1) 23 Ağustos 2012 tarihinde
Bişkek’te imzalanan “Türk Akademisinin
Kuruluşuna Dair Anlaşma”nın onaylanması
uygun bulunmuştur.

MADDE 1- Tasarının 1 inci maddesi
Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde
yürürlüğe girer.

MADDE 2- Tasarının 2 nci maddesi
Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini
Bakanlar Kurulu yürütür.

MADDE 3- Tasarının 3 üncü maddesi
Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Recep Tayyip Erdoğan

Başbakan

Başbakan Yardımcısı

B. Arınç

Başbakan Yardımcısı

B. Bozdağ

Avrupa Birliği Bakanı

E. Bağış

Çevre ve Şehircilik Bakanı

E. Bayraktar

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

T. Yıldız

Gümrük ve Ticaret Bakanı

H. Yazıcı

Kültür ve Turizm Bakanı

Ö. Çelik

Milli Savunma Bakanı

İ. Yılmaz

Başbakan Yardımcısı

A. Babacan

Adalet Bakanı

S. Ergin

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı

N. Ergün

Dışişleri Bakanı

A. Davutoğlu

Gençlik ve Spor Bakanı

S. Kılıç

İçişleri Bakanı

M. Güler

Maliye Bakanı

M. Şimşek

Orman ve Su İşleri Bakanı

V. Eroğlu

Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı

B. Yıldırım

Başbakan Yardımcısı

B. Atalay

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı

F. Şahin

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı

F. Çelik

Ekonomi Bakanı

M. Z. Çağlayan

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı

M. M. Eker

Kalkınma Bakanı

C. Yılmaz

Milli Eğitim Bakanı

N. Avcı

Sağlık Bakanı

M. Müezzinoğlu

TÜRK AKADEMİSİNİN KURULUŞUNA DAİR ANLAŞMA

Bundan böyle "Taraflar" olarak anılacak olan Azerbaycan Cumhuriyeti, Kazakistan Cumhuriyeti, Kırgız Cumhuriyeti ve Türkiye Cumhuriyeti Hükümetleri,

-3 Ekim 2009 tarihinde imzalanan Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyi Kurulmasına Dair Nahçıvan Anlaşması'nda kayıtlı hükümlere atıfla;

-16 Eylül 2010 tarihinde İstanbul'da yapılan ve Türk Akademisi kurulmasının gereğini vurgulayan Türk Dili Konuşan Ülkeler Devlet Başkanları 10. Zirvesi Bildirisini dikkate alarak;

- Türk halklarını ortak çabalarında birleştiren ve yönlendiren Türk kültürünün tarihi ve manevi rolünün önemini kabul ederek;

-Türk halklarının dünya medeniyetinin gelişimine, insanlığın tarihî ve kültürel mirasına katkısını dikkate alarak;

-Türk Dili Konuşan Ülkeler ve halkları arasında dostane ilişkileri güçlendirmek için eğitim ve bilimsel işbirliğinin teşvik edilmesinde kararlı olarak;

-Akademik araştırma ve eğitimin desteklenmesi suretiyle Türk halklarının bütünleşmesini kolaylaştırmayı hedefleyerek;

aşağıdaki hususlarda mutabık kalmışlardır:

Madde 1

Taraflar, bu belge ile Türkçe Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyi'nin (bundan böyle "Türk Konseyi" olarak anılacaktır) himayesinde bir uluslararası örgüt olarak Türk Akademisi'ni kurmuşlardır.

Madde 2

Akademinin amaçları ve görevleri şunlardır:

- Türk dili, edebiyatı ve kültürünün tarihsel gelişimine ilişkin çalışmaların korunması, geliştirilmesi ve yaygınlaştırılmasına odaklanarak, Türk dili çalışmaları alanındaki araştırmaları koordine etmek ve geliştirmek;

- Türk çalışmalarının geliştirilmesi ve bu çalışmalara ilişkin bilimsel araştırmalarda uluslararası işbirliğini artırmak;

- Ortak Türk tarihi ve etnografyası üzerinde kapsamlı çalışmalar yapmak;

- Türk halklarının kültürel ve manevi mirası hakkında araştırmalar yapmak, bu halkların dünya uygarlığının gelişimine olan katkılarını ortaya koymak ve bu başarılar konusunda kamuoylarını bilgilendirmek;

- Tarafların ve diğer Türk Dili Konuşan Ülkelerin bilim toplulukları, kültür ve eğitim çevreleri ile ilgili devlet kurumları tarafından gerçekleştirilen girişimleri kolaylaştırmak ve teşvik etmek;

- Ortak tarihi metinler ve sözlü kaynaklar da dahil olmak üzere, Türk dillerinin tam potansiyelinden istifadeyle, tüm Türk halkları için ortak bir edebi dil yaratma yolunda çaba harcamak;

- Tüm Türk dilleri için geçerli olacak konsolide bir alfabe oluşturmak;

- Tarafların eğitim kurumlarında kullanılmak üzere ortak ders kitapları / öğretim materyallerinin hazırlanması amacıyla çalışmalar yürütmek;

- Türk Akademisi tarafından istihdam edilen araştırmacılar için doktora programları düzenleyerek Türk çalışmaları alanında uzmanlar yetiştirmek;

Madde 3

Türk Akademisi'nin yeri, Kazakistan'ın Astana şehridir. Kazakistan Cumhuriyeti Hükümeti, Türk Akademisi için uygun bina ve müştemilat temin edecektir.

Madde 4

Akademi, her bir Taraftan birer temsilci ile Türk Akademisi Başkan ve Başkan Yardımcılarının oluşturduğu bir Bilim Konseyi tarafından idare edilen uluslararası bir örgüt olarak faaliyetlerini yürütür. Bilim Konseyi Başkanlığı, Tarafların İngilizce resmi adlarının alfabetik sıralamasına göre ve yıllık rotasyon esasını çerçevesinde Bilim Kurulu üyeleri tarafından üstlenilir.

Bilim Konseyi kararları çoğunluk esasına göre alınır.

Akademi yürütme organının fonksiyonları Bilim Konseyinin teklifleri üzerine Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyi Devlet Başkanları Konseyi (bundan böyle "DBK" olarak anılacaktır) tarafından atanan bir Başkan tarafından icra edilir. Başkan Yardımcıları, Başkan'ın milliyeti dışında kalan diğer Taraflarca atanır.

Başkan, Tarafların vatandaşları arasından yenilenebilir dört yıllık bir dönem için atanır. İlk Başkan, Kazakistan vatandaşları arasından atanır. Müteakip Başkanlar ise Tarafların İngilizce resmi isimlerinin İngilizce alfabetik sıralamasına göre sırasıyla Azerbaycan, Kırgızistan ve Türkiye tarafından atanır.

Başkan, acil müdahale gerektiren ciddi bir suistimal veya ehliyetini kaybetmesine neden olacak hastalık halinde, Bilim Konseyi'nin önerisi üzerine görevden alınabilir/görevi askıya alınabilir.

Başkan Yardımcıları, Bilim Konseyi tarafından yenilenebilir dört yıllık bir dönem için Tarafların vatandaşları arasından atanır.

Başkan Yardımcıları, acil müdahale gerektiren ciddi bir suistimal veya ehliyetini kaybetmesine neden olacak hastalık halinde, Bilim Konseyi tarafından görevden alınabilir/görevi askıya alınabilir.

Bilimsel araştırma alanları Bilim Konseyi tarafından belirlenir. Akademi, bilimsel yetkinliklerini dikkate alarak araştırmacılar istihdam edebilir. Bu bilim insanları, araştırma kapsamında belirli görevler ve amaçlara yönelik olarak sabit bir süre için sözleşmeli olarak istihdam edilir.

Türk Akademisinin personeli Başkan tarafından atanır.

Madde 5

Akademi Başkanı, Akademi faaliyetleri hakkında İlerleme Raporu hazırlar ve Türk Konseyi Genel Sekreteri vasıtasıyla DBK'ya sunar.

Madde 6

Taraflar, Başkanın şahsında Akademi'yi Kazakistan Cumhuriyeti topraklarında Akademinin kurulacağı yer ile bina ve müstemilatı konusunda Kazakistan Cumhuriyeti Hükümeti ile Ev Sahibi Ülke Anlaşması yapmak konusunda yetkilendirirler. Sözkonusu Anlaşmanın taslağı öncelikle Türk Konseyi Dışişleri Bakanları Konseyi tarafından uygun bulunur (bundan sonra "DİBK" olarak anılacaktır).

Akademi, amaçlarını ve özellikle aşağıdaki hususları, gerçekleştirmek üzere uluslararası hukuki ehliyete sahip olacaktır:

- Sözleşmeler yapmak;
- Taşınmaz edinmek ve devretmek;
- Mahkemeler huzurunda davacı veya davalı olarak bulunmak;
- Mevduat hesapları açmak ve nakdi varlıklarla ilgili işlemler yapmak.

Madde 7

Türk Akademisi'nin Kazakistan Cumhuriyeti vatandaşı olmayan ve Kazakistan Cumhuriyeti'nde daimi ikametgahı bulunmayan Başkan, Başkan Yardımcıları ve bunların bakmakla yükümlü oldukları kişiler, 18 Nisan 1961 tarihli Diplomatik İlişkiler Hakkında Viyana Sözleşmesi'nin 29-36. maddeleri uyarınca, Kazakistan Cumhuriyeti'ndeki diplomatik personele tanınan aynı ayrıcalık ve bağışıklıklardan yararlanır ve bu maddelerde belirtilen muafiyet ve istisnalara tabidir.

Türk Akademisi'nin yabancı personelinin ayrıcalık ve bağışıklıkları Ev Sahibi Ülke Anlaşması ile belirlenir.

Türk Akademisi tarafından Akademi personeline ödenen maaş ve ikramiyeler vergiden muafır.

Madde 8

Türk Akademisi, kendi bütçe taslağını hazırlar ve taslağı her bir madde üzerindeki hesaplamaları ve gerekçeleriyle birlikte yeni mali yıldan önce gelen yılın ilk yarısında değerlendirmelerini almak üzere Taraflara gönderir. Bütçe taslağı, Tarafların uygun bulması üzerine, DİBK tarafından onaylanır.

Tarafların zorunlu katkıları, Tarafların ödeme kapasiteleri, Birleşmiş Milletler cari katkı payı oranları ve benzer bölgesel kuruluşlara yapılmakta olan katkılar göz önüne alınarak, DİBK tarafından belirlenir. Bununla birlikte, Ev Sahibi Ülkenin payı, diğer üyelerden daha az olmayacaktır.

Zorunlu katkıların oranı, DİBK tarafından imzalanacak ayrı bir protokolde gösterilecektir.

Akademiye gönüllü katkılar sınırsız olacaktır.

Madde 9

Türk Akademisi'nin mali faaliyetleri için dış denetim, yılda bir kereden az olmamak kaydıyla, DİBK'in yetkilendireceği bir kurum tarafından yerine getirilir. Türk Akademisi Başkanı, dış denetimin yürütülmesi için gerekli belgeleri bununla yetkilendirilmiş kuruma sağlayacaktır.

Dış denetim yerine getirildikten sonra denetim raporu, Türk Akademisi Başkanı tarafından tüm Tarafllara iletilir.

Madde 10

Üçüncü taraflar ve uluslararası örgütlere DİBK kararıyla gözlemci statüsü verilebilir.

Madde 11

Türk Akademisi'nin çalışma dilleri Tarafların devlet/resmi dilleri ve İngilizcedir.

Madde 12

Taraflar, Anlaşma hükümlerinin yorumlanmasından ve uygulanmasından doğabilecek uyumsuzlukları istişareler ve müzakereler yoluyla çözüme kavuştururlar.

Madde 13

Mevcut anlaşmaya ilişkin değişiklik ve eklemeler, işbu Anlaşmanın ayrılmaz bir parçası olarak ayrı protokoller şeklinde yapılabilir ve işbu Anlaşmanın 14. maddesinde öngörülen usule uygun olarak yürürlüğe girer.

Madde 14

Süresiz olarak yapılan işbu Anlaşma, yürürlüğe girmesi için gerekli olan iç onay sürecinin tamamlandığına dair üçüncü yazılı bildirim depozitör tarafından alınmasını takip eden otuzuncu günde yürürlüğe girer.

İşbu Anlaşma, diğer imzacılar bakımından onay belgesinin depozitör tarafından teslim alındığı tarihi izleyen otuzuncu günde yürürlüğe girer.

Bu anlaşma Türk Dili Konuşan Ülkelerin katılımına açıktır. Anlaşma, bu ülkeler bakımından katılım belgesinin depozitör tarafından teslim alındığı tarihi izleyen otuzuncu günde yürürlüğe girer.

Madde 15

Taraflardan biri Anlaşmadan çekilmeye karar verdiği takdirde, Anlaşmanın geçerliliği yalnızca bu Taraf için ortadan kalkar. Anlaşmadan çekilme, ilgili Tarafın yazılı bildirimini diplomatik kanallar aracılığıyla depozitör tarafından teslim alındığı tarihi izleyen altı aydan sonra yürürlüğe girer.

Anlaşmadan çekilen taraf, fikri mülkiyet hakları, Türk Müzesi'ne bağışlanan eserler ve diğer hediyelerin yanısıra, Türk Kütüphanesi'ne bağışlanan kitaplar ve benzeri elektronik materyaller de dahil olmak üzere, Akademi'nin varlıkları üzerindeki haklarından feragat etmiş sayılır.

Madde 16

İşbu Anlaşmanın depozitörü Kazakistan Cumhuriyeti'dir.

İşbu Anlaşma, Bişkek şehrinde, 2012 senesinin Ağustos ayının 23. günü, her biri eşit derecede geçerli olmak üzere, Azerice, Kazakça, Kırgızca, Türkçe ve İngilizce olarak tek orijinal nüsha halinde imzalanmıştır.

Taraflar, işbu Anlaşmanın hükümlerinin yorumlanmasına ilişkin doğabilecek uyuşmazlıklarda İngilizce metni esas alırlar.

İşbu Anlaşmanın asıl nüshası depozitör tarafından muhafaza edilecek, Taraflara onaylı bir sureti gönderilecektir.

Azerbaycan Cumhuriyeti Adına

Kazakistan Cumhuriyeti Adına

Kırgızistan Cumhuriyeti Adına

Türkiye Cumhuriyeti Adına

